

Vergaderjaar 2016–2017

34 620 IX

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2016 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2016 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaten van het Ministerie van Financiën (IXB) en de Nationale Schuld (IXA).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting 2016 van het Ministerie van Financiën. In paragraaf 2.1 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste mutaties (mutaties groter of gelijk aan € 20 mln. voor artikel 1 t/m 10). Ook worden de belangrijkste mutaties inzake schuldfinanciering en kasbeheer voor artikel 11 en 12 toegelicht. Paragrafen 2.2 en 2.3 bevatten per (niet-)beleidsartikel een tabel met de budgettaire gevolgen van beleid. Na deze tabel wordt een toelichting op de cijfers uit de kolom «mutaties 2^e suppletoire begroting» gegeven. Hierbij worden tenminste de mutaties op instrumentniveau groter of gelijk aan € 2,5 mln. of 5% van de ontwerpbegrotingstand toegelicht. De mutaties kunnen zowel beleidsmatig als technisch (bijvoorbeeld overboekingen en ramingsbijstellingen) van aard zijn. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften behoeven de technische mutaties niet te worden toegelicht. Mutaties in de apparaatuitgaven worden, voor zover deze betrekking hebben op overheveling van formatieplaatsen, binnen de begroting of op overheveling tussen Financiën en andere departementen, niet nader toegelicht. De toelichting op de mutatie van de belastingontvangsten is in de Najaarsnota opgenomen.

2. Het beleid

2.1. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties

De belangrijkste mutaties (uitgaven en ontvangsten groter of gelijk aan € 20 mln.) worden in onderstaande tabellen weergegeven en daarna toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij het betreffende artikel.

2.1.1. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel: overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties (x € 1.000)

	Art. nr.	Uitgaven 2016
Vastgestelde begroting 2016		6.831.138
Stand eerste suppletoire 2016		7.384.990
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
1) Personeel belastingdienst	1	51.534
2) Overgenomen schuld Propertize	3	2.386.461
3) Afdrachten staatsloterij	3	98.700
4) Uitkering aan Griekenland	4	- 85.265
5) Storting begrotingsreserve EKV	5	123.698
6) Schade-uitkering EKV	5	- 34.900
7) Bijdrage aan medeoverheden	6	77.674
8) Onvoorzien	10	- 53.725
9) Loonbijstelling	10	- 46.586
10) Overige uitgaven (saldo)		- 5.141
Stand 2e suppletoire begroting 2016		9.897.440

Toelichting

1. Deze mutatie bestaat voor het merendeel (€ 43,3 mln.) uit de toegekende loon- en prijsbijstelling. De Investeringsagenda-projecten

- waarvoor reeds verplichtingen aangegaan zijn zonder advies van het Investment Committee, zullen worden gefinancierd uit de reguliere begroting van de Belastingdienst.
2. Op 28 juni 2016 heeft de Nederlandse Staat een koopovereenkomst getekend met Lone Star voor de verkoop van de aandelen van Propertize. De staat neemt daarbij de staatsgegarandeerde schuld over.
 3. Deze mutatie betreft alleen een verrekening voor de afdrachten Staatsloterij die is opgenomen als technische post bij de uitgaven en ontvangsten (beide € 98,7 mln.).
 4. Op 24 mei 2016 is de Eurogroep een pakket schuldmaatregelen voor Griekenland overeengekomen. Een van de afspraken is dat vanaf begrotingsjaar 2017 de toekomstige SMP- en ANFA-winsten, weer kunnen worden doorgegeven aan Griekenland. Dit betekent dat in 2016 geen SMP- en ANFA-winsten zullen worden uitgekeerd aan Griekenland.
 5. Het positieve saldo van de mutaties van premies, schade en schaderestituties wordt volledig opgenomen in de begrotingsreserve.
 6. De raming op de schade-uitgaven wordt naar beneden bijgesteld omdat bepaalde schadedreigingen zich (nog) niet hebben gematerialiseerd.
 7. Dit betreffen technische mutaties.
 8. Uit de post onvoorzien is de bijdrage aan BZK voor de doorbelastingsopgave GDI betaald. Tevens is de reservering BIR als gevolg van afgenomen risico's verkleind. Daarnaast wordt de schuldconversie m.b.t. KNM (€ 15,9 mln.) hiermee gefinancierd. (zie artikel 2 en 3).
 9. De mutatie wordt veroorzaakt doordat de loonbijstelling is doorverdeeld naar de beleidsartikelen.

Tabel: overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties (x € 1.000)

	Art. nr	Ontvangsten 2016
Vastgestelde begroting 2016		121.473.987
Stand eerste suppletoire 2016		122.501.753
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
1) Belastingontvangsten	1	3.887.100
2) Opbrengst verkoop vermogenstitels	3	3.232.803
3) Overgenomen schuld Propertize	3	2.386.461
4) Afdrachten Staatsloterij	3	98.700
5) Dividend en afdrachten staatsdeelnemingen	3	70.650
6) Premies EKV	5	50.000
7) Schaderestituties EKV	5	38.798
8) Ontvangsten BTW-compensatiefonds	6	77.674
9) Overige ontvangsten (saldo)		161
Stand 2^e suppletoire begroting 2016		132.344.100

Toelichting

1. In de Najaarsnota 2016 wordt de mutatie op de belastingontvangsten toegelicht.
2. De opbrengst verkoop vermogenstitels bestaat uit de opbrengst van de beursgang ASR (€ 1,1 mld.) en de verkoop van Propertize (€ 0,8 mld.) en de opbrengst van de beursgang 2^e tranche ABN AMRO (€ 1,3 mld.).
3. Op 28 juni 2016 heeft de Nederlandse Staat een koopovereenkomst getekend met Lone Star voor de verkoop van de aandelen van Propertize. De staat neemt daarbij de staatsgegarandeerde schuld over.

4. Deze mutatie betreft alleen een verrekening voor de afdrachten Staatsloterij die is opgenomen als technische post bij de uitgaven en ontvangsten (beide € 98,7 mln.).
5. De meevaller wordt deels veroorzaakt door het interim-dividend van ABN Amro. Daarnaast wordt de raming bijgesteld omdat ingecalculerde risico's zich niet voor hebben gedaan.
6. Door een nieuwe grote exporttransactie zijn de premie-inkomsten hoger dan geraamd. De raming wordt daarom naar boven bijgesteld.
7. De schaderestituties uit hoofde van terugbetalingsregelingen zijn hoger dan geraamd. De raming wordt daarom naar boven bijgesteld.
8. Dit betreffen technische mutaties.

2.1.2 Overzicht belangrijkste mutaties schuldfinanciering en kasbeheer

In onderstaande tabel worden de belangrijkste mutaties in kosten voor schuldfinanciering en kasbeheer weergegeven. De mutaties in deze posten zijn ook opgenomen in de tabellen in paragraaf 2.2. In die tabellen worden ook de overige mutaties gepresenteerd. Hieronder vallen de aflossingen en uitgaven van de staatsschuld en mutaties in de schuldverhouding van de Staat met de deelnemers aan het schatkistbankieren.

Tabel: overzicht belangrijkste mutaties schuldfinanciering en kasbeheer (x € 1 mln.)

	2016
Mutaties netto rentelasten (EMU-saldo relevant) (+ is uitgave / - is ontvangst)	
Stand ontwerpbegroting 2016	7.769
Bijstelling 1e supplettoire begroting	- 537
Stand 1e supplettoire begroting 2016	7.232
1. Bijstelling financieringsbehoefte	26
2. Bijstelling rekenrente	- 107
3. Effect schulduitgifte	6
4. Bijstelling rente interne schuldverhoudingen	- 5
Stand 2e supplettoire begroting 2016 (alleen EMU-saldo relevante rentelasten en -baten)	7.152
Overige mutaties (niet EMU-saldo relevant)	
Stand ontwerpbegroting 2016	- 1.622
Bijstelling rentederivaten 1e supplettoire begroting	- 731
Stand 1e supplettoire begroting 2016	- 2.353
5. Bijstelling rentederivaten 2e supplettoire begroting	- 3.462
Stand 2e supplettoire begroting 2016 (niet EMU-saldo relevante rentelasten en -baten)	- 5.815
Stand 2e supplettoire begroting 2016 (rentelasten en -baten incl. kasstromen a.g.v. derivaten)	1.337

Toelichting

1. De raming van het kastekort is t.o.v. de 1^e supplettoire begroting naar beneden bijgesteld. Omdat het kastekort in het lopende jaar op de geldmarkt wordt gefinancierd, en de rente op de geldmarkt negatief is, leidt dit niet tot een daling van de rentelasten maar tot een daling van de rentebaten en daarmee per saldo tot een hogere raming van de rentelasten (€ 26 mln).
2. De korte en lange rentevoet zijn bij de kMEV en de MEV van het CPB verder neerwaarts bijgesteld waardoor de geraamde rentelasten dalen met € 107 mln.
3. Nieuwe schulduitgiften zijn gemiddeld genomen gefinancierd tegen een rentetarief dat iets hoger was dan de geraamde rente van het CPB. Dit leidt tot een tegenvaller op de rentelasten van € 6 mln.
4. De netto rentelasten vanwege interne schuldverhoudingen zijn per saldo met € 5 mln. afgenomen. Enerzijds zijn de rentelasten gedaald

met € 7 mln. Daarnaast zijn de rentebaten gedaald met € 3 mln. Deze mutaties worden o.a. veroorzaakt door een daling van de rente.

5. De bijstelling van de rentederivaten is een samengestelde post die uit twee onderdelen bestaat: de ontvangsten als gevolg van voortijdige beëindigingen en de bijstelling van de raming van de reguliere renteontvangsten op de derivatenportefeuille.

Door de huidige lage rentestanden kent een aantal rentederivaten een hoge marktwaarde. De voortijdige beëindiging van rentederivaten heeft sinds de 1^e suppletoire begroting geleid tot extra ontvangsten van € 3,4 mld. De voortijdige beëindiging zorgt voor eenmalige ontvangsten. Het zijn de contant gemaakte waarden van de rentebaten die in de komende jaren zouden worden ontvangen. Met deze voortijdige beëindiging is de gemiddelde looptijd van de schuld verlengd. Daarnaast kennen de renteontvangsten op de derivatenportefeuille een meevaller van € 0,1 mld. In de vorige raming ten tijde van de 1^e suppletoire begroting werd nog rekening gehouden met het afsluiten van payerswaps om het renterisico bij te sturen. Dit bleek echter niet nodig te zijn.

De baten en lasten als gevolg van rentederivaten zijn niet relevant voor de bepaling van het EMU-saldo.

2.2 De beleidsartikelen (Financiën)

Dit hoofdstuk bevat de budgettaire tabellen per artikel van begroting IX. In principe worden de mutaties op instrumentniveau groter of gelijk aan € 2,5 mln. of 5% van de ontwerpbegrotingstand toegelicht. De leeswijzer geeft nader aan welke mutaties wel en niet toegelicht worden, derhalve wordt naar de leeswijzer verwezen.

Artikel 1 Belastingen

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 1 Belastingen Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	3.102.765	3.329.432	65.591	515.809	3.910.832
<i>waarvan garantieverplichtingen</i>					
Garantieprocesrisico's	245	245	0	0	245
Uitgaven (1) + (2)	3.102.765	3.329.432	65.591	- 17.191	3.377.832
(1) Programma-uitgaven	238.304	162.004	41	- 15.000	147.045
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>				<i>100%</i>
Rente	232.390	156.090	0	- 15.000	141.090
Belasting- en invorderingsrente	232.390	156.090	0	- 15.000	141.090
Bekostiging	5.914	5.914	41	0	5.955
Proceskosten	3.536	3.536	25	600	4.161
Overige programma-uitgaven	2.378	2.378	16	- 600	1.794
(2) Apparaatsuitgaven	2.864.461	3.167.428	65.550	- 2.191	3.230.787
Personele uitgaven	2.090.805	2.357.802	50.669	865	2.409.336
waarvan: Eigen personeel	1.920.364	2.153.561	48.113	865	2.202.539
waarvan: Inhuur externen	170.441	204.241	2.556	0	206.797

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Materiële uitgaven	773.656	809.626	14.881	- 3.056	821.451
waarvan: ICT	240.673	251.594	1.482	0	253.076
waarvan: Bijdrage SSO's	185.412	186.250	12.596	0	198.846
waarvan: Overige	347.571	371.782	803	- 3.056	369.529
Ontvangsten (3) + (4)	116.447.338	117.255.011	1.643.031	2.232.212	121.130.254
(3) Programma-ontvangsten	116.415.523	117.234.452	1.643.031	2.234.069	121.111.552
Waarvan:					
Belastingontvangsten	115.517.770	116.412.999	1.643.031	2.244.069	120.300.099
Rente	441.500	365.200	0	0	365.200
Belasting- en invorderingsrente	441.500	365.200	0	0	365.200
Boetes en schikkingen	238.977	238.977	0	10.000	248.977
Ontvangsten boetes en schikkingen	238.977	238.977	0	10.000	248.977
Bekostiging	217.276	217.276	0	- 20.000	197.276
Kosten vervolging	217.276	217.276	0	- 20.000	197.276
(4) Apparaatontvangsten	31.815	20.559	0	- 1.857	18.702

Toelichting

Verplichtingen (+ € 581,4 mln.)

Verplichtingen VWNW-regeling (+ € 533 mln.)

Zoals gemeld aan uw Kamer (Kamerstukken II, vergaderjaar 2016–2017, Aangangsel van de Handelingen nr. 65) bedragen de cumulatieve uitgaven voor de VWNW- regeling over de periode 2016 t/m 2023 op basis van de laatste raming circa € 70 mln. meer dan hiervoor was begroot (€ 648 mln.) Een deel van de aangegane verplichtingen in 2016 is reeds verwerkt in de 1ste suppletoire begroting IX 2016 (€ 63 mln. wat op nominaal en onvoorzien was geraamd voor switch en aanvullend € 122 mln. die vanuit de AP is overgeheveld). De daarmee overeenkomstige kasraming voor 2016 van 185 mln. zoals in de 1^e suppletoire begroting IX 2016 begroot op artikel 1 sluit nog steeds aan bij de meest actuele raming voor 2016. Met deze mutatie in de verplichtingenstand van € 533 mln. wordt de raming van de verplichtingen in de begroting bijgesteld tot het totale bedrag van de verwachte cumulatieve kosten (€ 718 mln.) van de regeling. Eind dit jaar is bekend wat het eindbeeld is. Hierover wordt u separaat geïnformeerd. Dit zal budgettair worden verwerkt bij Slotwet voor 2016 en 1^e suppletoire begroting voor 2017 en verder.

In de 1ste suppletoire begroting IX 2016 is abusievelijk de verplichting voor de VWNW-regeling op basis van kas = verplichtingen meerjarig verwerkt in de begroting op het beleidsartikel 1 «Belastingen» en het niet-beleidsartikel 10 «Nominaal en Onvoorzien». Dit wordt gecorrigeerd in de 1^e suppletoire begroting bij Voorjaarsnota 2017.

Uitgaven (+ € 48,4 mln.)

Apparaatuitgaven (+ € 63,4 mln.)

De mutatie op de apparaatuitgaven betreft het saldo van de volgende mutaties:

- Ontvangen loon- en prijsbijstelling (+ € 48 mln.);

- Bij het nieuwe agentschap Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is een egalisatieschuld voor specialisaties niet meer toegestaan. Met een kasschuif wordt de egalisatieschuld van de Belastingdienst aan het RVB afgelost (+ € 9,4 mln.);
- Een overboeking van het kerndepartement naar de Belastingdienst in verband met verrekening van een lagere vierkantemeterprijs als gevolg van het nieuwe rijkshuisvestingsstelsel per 2016 (+ € 2 mln.);
- Een deel van de voorziene ontvangsten dit jaar wordt niet gerealiseerd via de apparaatontvangsten, maar een interdepartementale overboeking. Dit betreft een technische mutatie waarbij zowel de apparaatuitgaven als de apparaatontvangsten neerwaarts worden bijgesteld (- € 1,9 mln.);
- Aantal interdepartementale overboekingen van per saldo € 5,9 mln. (budget neemt hiermee toe).

De Investeringsagenda-projecten waarvoor reeds verplichtingen aangegaan zijn zonder advies van het Investment Committee, zullen worden gefinancierd uit de reguliere begroting van de Belastingdienst.

Belasting- en invorderingsrente (- € 15,0 mln.)

De raming van de rente-uitgaven wordt met € 15,0 mln. naar beneden bijgesteld. De Belastingdienst hoeft namelijk minder rente te vergoeden, omdat de teruggaven als gevolg van definitieve aanslagen lager uitvallen dan in voorgaande jaren.

Bekostiging (+ € 0,0 mln.)

Het gebruik van de vergoedingsregeling voor proces- en bezwaarkosten is € 0,6 mln. hoger dan geraamd. De overige programma-uitgaven vallen naar verwachting € 0,6 mln. lager uit. Per saldo is de mutatie budgetneutraal.

Ontvangsten (+ € 3,9 mld.)

Belastingontvangsten (+ € 3,9 mld.)

In de Najaarsnota 2016 worden de mutaties van de belastingontvangsten toegelicht. De aansluiting met de bedragen in de begrotingstoelichting (artikel 1 Belastingen, tabel budgettaire gevolgen van beleid) ziet er als volgt uit;

	Stand vastgestelde begroting (NvW) 2016 (1)	Mutaties 1ste suppletoire begroting (2)	Stand 1ste suppletoire begroting (3)=(1+2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (4)	Stand 2e suppletoire begroting (5)=(3+4)
Totaal belastingontvangsten	147.901.970	1.403.761	149.305.731	4.661.529	153.967.260
-/- Afdracht Gemeentefonds	27.338.731	362.856	27.701.587	496.853	28.198.440
-/- Afdracht Provinciefonds	2.160.334	141.411	2.301.745	191.859	2.493.604
-/- Afdracht BTW-Compensatiefonds	2.851.726	4.265	2.855.991	77.674	2.933.665
-/- Afdracht BES-fonds	33.409	0	33.409	8.043	41.452
Belastingontvangsten IX	115.517.770	895.229	116.412.999	3.887.100	120.300.099

Boetes en schikkingen (+ € 10,0 mln.)

De reguliere boeteontvangsten laten een meevaller van zien van € 25 mln., aangezien meer verzuimboetes worden opgelegd vanwege te late aangifte of te late betaling. Als gevolg van een rechterlijke uitspraak is het tarief van de verzuimboete bij de motorrijtuigenbelasting verlaagd. Dit

leidt in 2016 tot een derving van € 15 mln. Per saldo wordt een meevaller van € 10 mln. geraamd.

Kosten vervolging (– € 20,0 mln.)

De gerealiseerde ontvangsten van de doorberekende tarieven van de Kostenwet blijven achter ten opzichte van de raming, omdat een groter deel van de belasting- en premieontvangsten op compliant wijze wordt voldaan. Dit leidt in 2016 tot € 20 mln. lagere ontvangsten dan oorspronkelijk geraamd.

Apparaatontvangsten (– € 1,9 mln.)

Een deel van de voorziene ontvangsten dit jaar wordt niet gerealiseerd via de apparaatontvangsten, maar een interdepartementale overboeking. Dit betreft een technische mutatie waarbij zowel de apparaatuitgaven als de apparaatontvangsten neerwaarts worden bijgesteld.

Artikel 2 Financiële Markten

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 2 Financiële Markten Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	22.379	4.187.213	169	– 2.970	4.184.412
<i>waarvan garantieverplichtingen</i>					
Garantie SRF	0	4.163.500	0	0	4.163.500
Uitgaven	22.379	23.713	169	– 2.970	20.912
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>63%</i>				<i>63%</i>
Subsidies	4.363	5.377	– 4.941	0	436
Vakbekwaamheid	4.363	5.377	– 4.941	0	436
Bekostiging	13.775	13.885	95	– 2.970	11.010
Rechtspraak Financiële Markten	1.250	1.250	10	0	1.260
Muntcirculatie	12.385	12.385	85	– 2.970	9.500
Afname munten in circulatie					
Toezicht en handhaving MIF	0	250	0	0	250
Overig	140	0	0	0	0
Oprichtingen	1.404	1.928	4.978	0	6.906
Wijzer in geldzaken	1.404	1.928	10	0	1.938
Vakbekwaamheid	0	0	4.968	0	4.968
Bijdrage aan ZBO's en RWT's	2.437	2.123	37	0	2.160
Bijdrage BES-toezicht en FEC	2.437	2.123	37	0	2.160
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	400	400	0	0	400
Caribbean Financial Action Taskforce	20	20	0	0	20
IASB	380	380	0	0	380
Ontvangsten	10.311	34.476	15.900	2.649	53.025
Bekostiging	5.184	5.184	15.900	2.649	23.733
Ontvangsten muntwezen	5.184	5.184	0	2.649	7.833
Toename munten in circulatie	0	0	15.900	0	15.900
Overig	5.127	29.292	0	0	29.292

Toelichting

Uitgaven en verplichtingen (– € 2,8 mln.)

Vakbekwaamheid (– € 4,9 mln.)

De mutaties samenhangend met de Vakbekwaamheid zijn technisch van aard. Door scheiding aan te brengen in de tabel, wordt vanaf nu direct duidelijk hoeveel subsidie er wordt bijgedragen vanuit Financiën. De rest van de uitgaven van vakbekwaamheid vallen nu onder de opdrachten.

Vakbekwaamheid (+ € 4,9 mln.)

De mutaties samenhangend met de Vakbekwaamheid zijn technisch van aard. Door scheiding aan te brengen in de tabel, wordt vanaf nu direct duidelijk hoeveel subsidie er wordt bijgedragen vanuit Financiën. De rest van de uitgaven van vakbekwaamheid vallen nu onder de opdrachten. Het verschil in bedrag tussen de twee posten wordt veroorzaakt door loon- en prijsbijstellingen.

Muntcirculatie (– € 2,9 mln.)

De onderuitputting muntcirculatie is per saldo vooral het gevolg van lagere dan geraamde uitgaven voor de aanschaf van rondellen.

Ontvangsten (+ € 18,5 mln.)

Toename munten in circulatie (+ € 15,9 mln.)

In juni 2016 is een groot deel van de vordering van het Ministerie van Financiën op de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM) geconverteerd naar eigen vermogen. Mede dankzij het normaliseren van het vermogen kon KNM een noodzakelijke verlenging van de bankgarantie voor de Chili-order bewerkstelligen. Tevens kan KNM daardoor ook weer nieuwe orders financieren. Daarmee is er een betere uitgangspositie voor de verkoop van KNM, waartoe het kabinet in april 2016 besloot, gecreëerd (Kamerbrief: 28165–250). Het resterende deel van de vordering (€ 1,2 mln.) is omgezet in een lening. Over de verkoop van KNM bent/wordt u per brief nader geïnformeerd. De opbrengsten die samenhangen met de verkoop van KNM zullen – na finale afronding van de overname – worden verwerkt bij Slotwet 2016.

Ontvangsten muntwezen (+ € 2,6 mln.)

Als gevolg van verkochte ontwaarde munten zijn de ontvangsten van muntwezen hoger uitgevallen dan aanvankelijk was voorzien.

Artikel 3 Financieringsactiviteiten publieke sector

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 3 Financieringsactiviteiten publiek private sector Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	19.401	40.971	– 227.902	103.318	– 83.613
<i>waarvan garantieverplichtingen</i>					
Garantie SNS Propertize	0	0	– 2.623.100	0	– 2.623.100

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Uitgaven	19.401	40.971	2.395.198	103.318	2.539.487
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>95%</i>				<i>100%</i>
Bijdrage aan RWT	10.000	25.729	96	0	25.825
NLFI	10.000	25.729	96	0	25.825
Garantie	4.900	4.900	0	0	4.900
Dotatie begrotingsreserve TenneT	4.800	4.800	0	0	4.800
Overig	100	100	0	0	100
Leningen	0	0	2.379.000	7.461	2.386.461
Overgenomen schuld Propertize	0	0	2.379.000	7.461	2.386.461
Opdrachten	4.501	10.342	202	- 2.843	7.701
Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen	4.501	10.342	202	- 2.843	7.701
Vermogensverschaffing	0	0	15.900	0	15.900
Conversie schuld KNM	0	0	15.900	0	15.900
Vermogensonttrekking	0	0	0	98.700	98.700
Afdrachten Staatsloterij	0	0	0	98.700	98.700
Ontvangsten	1.831.850	2.041.917	4.285.492	1.503.543	7.830.952
Vermogensonttrekking	1.810.000	2.007.500	1.908.442	1.494.051	5.409.993
Opbrengst verkoop vermogenstitels	0	0	1.908.442	1.324.361	3.232.803
Dividend en afdrachten staatsdeelnemingen	1.145.000	1.833.500	0	70.650	1.904.150
Afdrachten Staatsloterij	0	0	0	98.700	98.700
Winstafdracht DNB	665.000	174.000	0	340	174.340
<i>waarvan SMP-Griekenland</i>	<i>67.000</i>	<i>67.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>67.000</i>
<i>waarvan investeringsportefeuille DNB</i>	<i>44.000</i>	<i>44.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>44.000</i>
Bijdrage aan RWT	9.250	20.902	0	0	20.902
NLFI	9.250	20.902	0	0	20.902
Leningen	0	0	2.379.000	7.461	2.386.461
Overgenomen schuld Propertize	0	0	2.379.000	7.461	2.386.461
Garantie	12.600	13.515	- 1.950	1.950	13.515
Premie-ontvangsten garantie Tennet	4.800	4.800	0	0	4.800
Garantiefee Propertize	7.800	7.800	- 1.950	1.950	7.800
Garantie overig	0	915	0	0	915
Opdrachten	0	0	0	81	81
Terug te vorderen uitvoeringskosten staatsdeelnemingen	0	0	0	81	81

Toelichting

Verplichtingen – € 124,6 mln.)

Garantie SNS Propertize (– € 2,6 mld.)

Als gevolg van de verkoop van Propertize aan Lone Star/JP Morgan op 27 september 2016 is de garantie op de uitstaande obligaties van Propertize komen te vervallen.

Uitgaven (+ € 2,5 mld.)

Overgenomen schuld Propertize (+ € 2,4 mld.)

Op 28 juni 2016 heeft de Nederlandse Staat een koopovereenkomst getekend met Lone Star voor de verkoop van de aandelen van Propertize. De staat neemt daarbij de staatsgegarandeerde schuld van € 2,35 mld. van Propertize over. Bij Miljoenennota is geraamd dat er € 29 mln. van de verkoopprijs ingehouden moest worden om de toekomstige rentebetalingen te kunnen voldoen; bij de uiteindelijke verkoop op 27 september 2016 bleek dit bedrag € 36 mln. te zijn.

Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen (– € 2,6 mln.)

In 2016 zal minder worden uitgegeven aan uitvoeringskosten staatsdeelnemingen dan oorspronkelijk geraamd. Dit komt doordat een aantal opdrachten zijn doorgeschoven naar 2017.

Conversie schuld KNM (+ € 15,9 mln.)

In juni 2016 is een groot deel van de vordering van het Ministerie van Financiën op de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM) geconverteerd naar eigen vermogen. Mede dankzij het normaliseren van het vermogen kon KNM een noodzakelijke verlenging van de bankgarantie voor de Chili-order bewerkstelligen. Tevens kan KNM daardoor ook weer nieuwe orders financieren. Daarmee is er een betere uitgangspositie voor de verkoop van KNM, waartoe het kabinet in april 2016 besloot, gecreëerd (Kamerbrief: 28165–250). Het resterende deel van de vordering (€ 1,2 mln.) is omgezet in een lening. Over de verkoop van KNM bent/wordt u per brief nader geïnformeerd. De opbrengsten die samenhangen met de verkoop van KNM zullen – na finale afronding van de overname – worden verwerkt bij Slotwet 2016.

Afdrachten staatsloterij (+ € 98,7 mln.)

In artikel 9 lid 2 van de Wet op de Kansspelen (WoK) is bepaald dat de opbrengst van de staatsloterij – na aftrek van de prijzen en kosten – jaarlijks aan de Staat wordt afgedragen. Tot 1 april 2016 kende de Staatsloterij de rechtsvorm van een stichting en kwamen alle opbrengsten toe aan de Staat. In het kader van de fusie van de Staatsloterij en Lotto is de rechtsvorm van de Staatsloterij omgezet in een B.V. en worden de aandelen gehouden door een B.V. genaamd de Nederlandse Loterij B.V. De staat is houder van alle gewone aandelen in het kapitaal van de Nederlandse Loterij. Sinds de fusie ontvangt de staat een deel van de afdrachten en winsten van de fusieorganisatie volgens een vastgestelde verdeelsleutel. Voor wat betreft de afdrachten vanuit de Staatsloterij komen deze eerst juridisch toe aan de Staat en worden deze vervolgens via een escrowrekening verrekend met de medeaandeelhouder. De zogeheten restafdrachten worden in de vorm van dividend (tracking stock) eveneens eerst uitgekeerd aan de Staat en via de escrowrekening verrekend. In de begroting en verantwoording komt dit tot uiting door een raming op te nemen van de afdrachten en winsten van de Staatsloterij in 2016 aan zowel uitgaven- als ontvangstenkant. Deze mutatie betreft alleen de verrekening die is opgenomen als technische post bij de uitgaven en ontvangsten (beide € 98,7 mln.).

Ontvangsten (+ € 5,8 mld.)

Opbrengst verkoop vermogenstitels (+ € 3,4 mld.)

Op 10 juni 2016 heeft de Nederlandse Staat ASR succesvol naar de beurs gebracht. Bij deze beursgang heeft de Staat 36,3% van de aandelen van ASR verkocht. Dit heeft € 1,06 mld. opgeleverd. Daarnaast is op 27 september 2016 de verkoop van Propertize aan Lone Star/JP Morgan gefinaliseerd. Deze transactie heeft € 0,84 mld. opgeleverd, exclusief een voorwaardelijke betaling van € 22,5 mln. Tot slot is op 17 november 2016 een 2^e tranche (7%) aandelen ABN Amro naar de beurs gebracht. Deze transactie heeft € 1,3 mld. opgeleverd.

Dividenden en afdrachten staatsdeelnemingen (+ € 70,7 mln.)

De meevaller wordt deels veroorzaakt door het interim-dividend van ABN Amro. Daarnaast wordt de raming bijgesteld omdat ingecalculeerde risico's zich niet voor hebben gedaan.

Afdrachten staatsloterij (+ € 98,7 mln.)

Zie Uitgaven: Afdrachten staatsloterij

Overgenomen schuld Propertize (+ € 2,4 mld.)

Zie Uitgaven: Overgenomen schuld Propertize

Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 4 Internationale Financiële Betrekkingen Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	268.782	- 4.722.218	95.366	3.990	- 4.622.862
<i>Waarvan garantieverplichtingen:</i>					
Garantie DNB inzake IMF	0	- 4.991.000	- 72.537	0	- 5.063.537
Deelneming multilaterale ontwikkelingsbanken en -fondsen	181.841	181.841	248.497	3.990	434.328
Kredieten EU-betalingsbalanssteun	0	0	2.500	0	2.500
EFSM	0	0	3.000	0	3.000
AiIB	0	0	- 830	0	- 830
Uitgaven	439.981	681.737	- 85.264	0	596.473
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>	<i>99%</i>				<i>99%</i>
Deelname aan internationale instellingen	438.305	680.061	- 85.265	0	594.796
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	280.031	518.900	0	0	518.900
Deelname AiIB	73.009	75.896	0	0	75.896
Uitkering aan Griekenland	85.265	85.265	- 85.265	0	0
Opdrachten	1.326	1.326	1	0	1.327
Technische assistentie kiesgroeplanden	1.326	1.326	1	0	1.327
Subsidies	350	350	0	0	350
Technische assistentie	350	350	0	0	350
Ontvangsten	22.992	13.415	- 6.397	3.034	10.052
Deelname aan internationale organisaties	672	672	0	3.948	4.620
Ontvangsten IFI's	672	672	0	3.948	4.620

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Lening	22.320	12.743	- 6.397	- 914	5.432
Renteontvangsten lening Griekenland	22.320	12.743	- 6.397	- 914	5.432

Toelichting

Verplichtingen (+ € 99,4 mln.)

Garantie DNB inzake IMF (- € 72,5 mln.)

Door technische wijzigingen in de administratie van de uitstaande garantieverplichtingen, onder andere voor wat betreft de timing van het opvoeren van wisselkoersbijstellingen, wordt de garantieverplichting aan DNB inzake IMF verlaagd.

Deelneming multilaterale ontwikkelingsbanken en -fondsen (+ € 252,5 mln.)

Actualisatie van de garantie die Nederland in 2010 heeft afgegeven aan de Wereldbank (IBRD). Bij het doorvoeren van technische wijzigingen in de administratie van de uitstaande garantieverplichtingen, onder andere voor wat betreft de timing van het opvoeren van wisselkoersbijstellingen, bleek de aanvankelijke raming te laag.

Uitgaven (- € 85,3 mln.)

Uitkering aan Griekenland (- € 85,3 mln.)

Op 24 mei 2016 is de Eurogroep een pakket schuldmaatregelen voor Griekenland overeengekomen. Een van de afspraken is dat vanaf begrotingsjaar 2017 de toekomstige SMP- en ANFA-winsten, conform de afspraak uit het tweede leningenprogramma, weer kunnen worden doorgegeven aan Griekenland. Dit betekent dat in 2016 geen SMP- en ANFA-winsten zullen worden uitgekeerd aan Griekenland.

Ontvangsten (- € 3,4 mln.)

Ontvangsten IFI's (+ € 4,0 mln.)

De terugbetalingen van leningen door de EIB en de Wereldbank zijn hoger dan geraamd. Bij de EIB gaat het om leningen aan landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS-landen), en de overzeese gebieden (LGO) onder het Europees ontwikkelingsfonds in het kader van de verdragen van Lomé en Cotonou. Bij de Wereldbank gaat het om de *EEC Special Action Account*, waarbij in Europese Economische Gemeenschapsverband via de Wereldbank kredieten zijn verstrekt op concessionele basis aan ontwikkelingslanden welke over langere periode worden terugbetaald.

Renteontvangsten leningen Griekenland (- € 7,3 mln.)

De renteontvangsten op de leningen aan Griekenland zijn afhankelijk van de rentestand. Door een lagere 3-maands Euribor-rente dalen de verwachte rente-inkomsten van de bilaterale leningen aan Griekenland.

Artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	10.616.436	10.616.436	87	88.798	10.705.321
<i>waarvan garantieverplichtingen:</i>					
Reguliere EKV	10.000.000	10.000.000	0	0	10.000.000
Investeringsverzekeringen	453.780	453.780	0	0	453.780
MIGA	150.000	150.000	0	0	150.000
Uitgaven	88.056	88.056	87	88.798	176.941
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>				<i>100%</i>
Garanties	75.400	75.400	0	88.798	164.198
Schade-uitkering EKV	74.900	74.900	0	- 34.900	40.000
Storting risicovoorziening EKV	0	0	0	123.698	123.698
Schade-uitkering investeringsverzekeringen	500	500	0	0	500
Opdrachten	12.600	12.600	87	0	12.687
Kostenvergoeding Atradius DSB	12.600	12.600	87	0	12.687
Overige	56	56	0	0	56
Overige uitgaven	56	56	0	0	56
Ontvangsten	246.952	246.952	0	88.798	335.750
Premies EKV	50.000	50.000	0	50.000	100.000
Premies investeringsverzekeringen	1.250	1.250	0	0	1.250
Schaderestituties EKV	183.202	183.202	0	38.798	222.000
Onttrekking begrotingsreserve Seno-Gom	12.500	12.500	0	0	12.500

Toelichting

Algemeen

Na de Najaarsnota zal er mogelijk nog een storting in of onttrekking uit de risicovoorziening plaatsvinden. Dit is afhankelijk van de realisatie van de ontvangsten en uitgaven met betrekking tot de EKV. De omvang van de risicovoorziening bedroeg ultimo 2015 € 208 mln. De uiteindelijke realisatie zal, samen met de overige autonome/technische begrotingsmutaties, verwerkt worden in de Slotwet.

Uitgaven en verplichtingen (+ € 88,9 mln.)

Storting risicovoorziening EKV (+ € 123,7 mln.)

Het positieve saldo van de meevallers op de premie-inkomsten, schade-uitkeringen en schaderestituties wordt volledig opgenomen in de begrotingsreserve.

Schade-uitkering EKV (- € 34,9 mln.)

De raming op de schade-uitgaven wordt naar beneden bijgesteld omdat bepaalde schadedreigingen zich (nog) niet hebben gematerialiseerd.

Ontvangsten (+ € 88,8 mln.)

Premies EKV (+ € 50,0 mln.)

Door een nieuwe grote exporttransactie zijn de premie-inkomsten hoger dan geraamd. De raming wordt daarom naar boven bijgesteld.

Schaderestituties EKV (+ € 38,8 mln.)

De schaderestituties uit hoofde van terugbetalingsregelingen zijn hoger dan geraamd. De raming wordt daarom naar boven bijgesteld.

Artikel 6 BTW-compensatiefonds

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 6 BTW-compensatiefonds Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	2.851.726	2.855.982	66.906	10.777	2.933.665
Uitgaven	2.851.726	2.855.982	66.906	10.777	2.933.665
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>				<i>100%</i>
Bijdrage aan medeoverheden	2.851.726	2.855.982	66.906	10.777	2.933.665
w.v. bijdragen aan gemeenten en kaderwetgebieden	2.515.341	2.515.610	24.843	803	2.541.256
w.v. bijdragen aan provincies	336.385	340.372	42.063	9.974	392.409
Ontvangsten	2.851.726	2.855.982	66.906	10.777	2.933.665

Toelichting

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten (+ € 77,7 mln.)

De mutatie voor Miljoenennota betreft de jaarlijkse bijstelling van de raming van het BCF. De overige mutaties betreffen enkele overhevelingen van ministeries naar het Gemeente- en Provinciefonds. Omdat gemeenten en provincies voor deze uitkeringen recht hebben op btw-compensatie, wordt een deel van de uitkering overgeheveld naar het BCF.

Artikel 7 Beheer materiële activa

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 7 Beheer materiële activa Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	306	306	2	- 308	0
Uitgaven	306	306	2	- 308	0
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>0%</i>				<i>0%</i>
Opdrachten	306	306	2	- 308	0
Beheerskosten DRZ	306	306	2	- 308	0
Ontvangsten	1.800	1.800	0	- 1.800	0

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Programma-ontvangsten	1.800	1.800	0	- 1.800	0
Vervreemding DRZ	1.800	1.800	0	- 1.800	0

Toelichting

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten (- € 1,8 mln.)

In 2016 zijn de ontvangsten en uitgaven inzake de verkoop van inbeslaggenomen goederen van de begroting van Financiën overgeheveld naar de begroting van Veiligheid & Justitie. De verantwoording zal daarom op de begroting van V&J plaatsvinden

2.3 De niet-beleidsartikelen

Artikel 8 Centraal Apparaat

Budgettaire gevolgen van beleid - niet-beleidsartikel 8 Centraal Apparaat Kerndepartement Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	242.985	242.625	1.549	- 7.310	236.864
Uitgaven	242.985	242.625	1.549	- 7.310	236.864
Personeel Kerndepartement	149.912	154.921	7.691	- 257	162.355
Eigen personeel	143.584	148.463	4.414	- 3.613	149.264
Inhuur externen	5.527	5.657	3.083	3.304	12.044
Overig personeel	801	801	194	52	1.047
Materieel Kerndepartement	93.073	87.704	- 6.142	- 7.053	74.509
waarvan ICT	9.631	14.045	- 2.916	- 1.357	9.772
waarvan bijdrage aan SSO's	43.181	36.701	323	174	37.198
waarvan overig materieel	40.261	36.958	- 3.549	- 5.870	27.539
Ontvangsten	61.018	52.191	20	- 1.809	50.402

Toelichting

Uitgaven en verplichtingen (- € 5,8 mln.)

Waarvan Personeel kerndepartement (+ € 7,4 mln.)

Bij de personele uitgaven is sprake van € 7,4 mln. hogere uitgaven. De belangrijkste oorzaak is de loonbijstelling tranche 2017 die is uitgekeerd en toegevoegd aan de budgetten. Tevens heeft een neutrale schuif in de budgetten plaatsgevonden vanuit ICT naar externe inhuur vanwege Verantwoord Begroten (zie ook materieel kerndepartement). Tevens is sprake van onderuitputting door vacatures en minder uitgaven aan personele exploitatie door het vooruitlopen op de taakstelling Rutte II. De inhuur externen is hoger bij de Auditdienst Rijk door het opvangen van

vacatureruimte en zwaardere eisen vanuit de beroepsorganisatie, Taskforce IT en de WOB verzoeken.

Waarvan Materieel kerndepartement (– € 13,2 mln.)

Bij de uitgaven aan ICT heeft een schuif plaatsgevonden vanuit ICT naar externe inhuur vanwege Verantwoord Begroten. Daarnaast is er een herverdeling geweest van de huisvestingsbudgetten naar de Belastingdienst. Ook heeft een neutrale schuif plaatsgevonden vanuit overig materieel naar bijdrage aan SSO's in het kader van Verantwoord Begroten. Ook zijn de uitgaven aan ICT bij Domeinen Roerende Zaken lager door vertraging bij Beslagportaal 2.0 vanwege oponthoud in de afstemming met ketenpartners. De lagere uitgaven bij overig materieel worden voornamelijk veroorzaakt door vertraging in het aanbrengen van zonnepanelen op locatie Bleiswijk. Bovendien zijn er minder schadeuitkeringen en uitgaven aan vernietigingskosten. Bij de Auditdienst Rijk zijn minder uitgaven aan materieel door minder uitgaven aan communicatie en locatiekosten.

Ontvangsten (– € 1,8 mln.)

Ontvangsten (– € 1,8 mln.)

Van andere departementen wordt nu budget overgeheveld in plaats van het onderling factureren van diensten. Op de uitgaven heeft dit geen effect vanwege overheveling van budget, terwijl de ontvangsten dalen.

Artikel 10 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid – niet-beleidsartikel 10 Nominaal en Onvoorzien Bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	63.539	122.159	– 65.893	– 41.000	15.266
Uitgaven	63.539	122.159	– 65.893	– 41.000	15.266
Onvoorzien	63.499	68.991	– 12.725	– 41.000	15.266
Loonbijstelling	16	46.586	– 46.586	0	0
Prijsbijstelling	24	6.582	– 6.582	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Toelichting

Uitgaven en verplichtingen (– € 106,9 mln.)

Loon-en prijsbijstelling (– € 53,2 mln.)

De mutatie wordt veroorzaakt doordat de loon- en prijsbijstelling is verdeeld over de beleidsartikelen.

Onvoorzien (– € 53,7 mln.)

Uit de post onvoorzien is de bijdrage aan BZK voor de doorbelastingsopgave GDI betaald. Tevens is de reservering BIR als gevolg van afgenomen risico's verkleind. Daarnaast wordt de schuldconversie m.b.t. KNM (€ 15,9 mln.) hiermee gefinancierd (zie artikel 2 en 3).

2.3 De beleidsartikelen (Nationale Schuld)

Artikel 11 Financiering Staatsschuld

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 11 Financiering Staatsschuld Bedragen x € 1 mln.

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Uitgaven	36.228	39.784	1.765	878	42.427
Rente	7.930	7.434	313	- 2	7.745
Rentelasten vaste schuld	7.884	7.571	- 48	- 2	7.521
Rentelasten vlottende schuld	46	- 137	175	0	38
Uitgaven voortijdige beëindiging	0	0	186	0	186
Leningen	28.279	32.330	1.455	880	34.665
Aflossing vaste schuld	28.279	32.330	1.455	880	34.665
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	0	0
Opdrachten	19	19	- 2	0	17
Overige kosten	19	19	- 2	0	17
Ontvangsten	38.503	43.084	- 4.335	- 44	38.705
Rente	1.680	2.411	3.253	408	6.072
Rentebaten vaste schuld	0	0	0	0	0
Rentebaten vlottende schuld	58	58	249	- 50	257
Rente derivaten lang	1.622	999	105	- 4	1.100
Ontvangsten voortijdige beëindiging	0	1.354	2.899	462	4.715
Leningen	36.823	40.673	- 7.588	- 452	32.633
Uitgifte vaste schuld	36.823	27.500	2.350	0	29.850
Mutatie vlottende schuld	0	13.173	- 9.938	- 452	2.783

Als gevolg van afronding op miljoenen kan de som der delen afwijken van het totaal.

Toelichting

De totale uitgaven en ontvangsten zijn opgebouwd uit drie onderdelen. Ten eerste worden de rentelasten en rentebaten verantwoord. Hierbinnen wordt onderscheid gemaakt tussen de rentelasten vaste schuld (schuld met een oorspronkelijke looptijd van langer dan een jaar) en de rentelasten vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar). Ten tweede zijn de aflossing en de uitgifte van vaste schuld en de mutatie vlottende schuld in de tabel opgenomen. De derde en verreweg de kleinste post betreft de overige kosten. Deze kosten bestaan met name uit betalingsverkeer vanwege het schatkistbankieren en veilingkosten.

Toelichting op de raming van de programma-uitgaven en -ontvangsten

Rentelasten en rentebaten schuld (+ € 311 mln. en + € 3.661 mln.)

De rentelasten komen in 2016 naar verwachting € 311 mln. hoger uit dan eerder geraamd. Dit is o.a. het gevolg van een technische mutatie: de negatieve rentelasten vlottende schuld zijn overgeheveld naar de rentebaten vlottende schuld. De vlottende schuld kent ontvangsten als gevolg van de negatieve rentes op schuld met een korte looptijd. Daarnaast is de post uitgaven bij voortijdige beëindiging van schuld toegenomen. Dit is het gevolg van het voortijdig inkopen van leningen die anders later in het jaar of in de jaren 2017 en 2018 afgelost moeten worden.

De ontvangsten zijn met € 3,7 mld. toegenomen. Het grootste gedeelte hiervan (€ 3,4 mld.) is de voortijdige beëindiging van rentederivaten. Het betreft de contant gemaakte waarde van de rentebaten die anders in de komende jaren zouden zijn ontvangen. Deze rentebaten zijn nu in één keer binnengekomen. De rest van de toename van de ontvangsten vlottende schuld (€ 0,3 mld.) is met name het gevolg van de hierboven toegelichte overheveling van negatieve uitgaven naar de ontvangstenkant.

Aflossing en uitgifte van vaste schuld (+ € 2,3 mld. en + € 2,3 mld.) en mutatie vlottende schuld (– € 10,4 mld.)

De uitgifte van vaste schuld is met € 2,3 mld. toegenomen door de overname van schulden van Propertize. De aflossingen zijn toegenomen doordat leningen met een vervaldatum in 2017 en 2018 al in 2016 vervroegd zijn afgelost.

Als gevolg van meevallende tekorten is het niveau van de vlottende schuld afgenomen. De ontwikkeling van het kassaldo wordt in het lopende jaar altijd op de geldmarkt opgevangen om te voorkomen dat fluctuaties in het kassaldo een verstoring geven van de financieringsplannen op de kapitaalmarkt.

Artikel 12 Kasbeheer

Budgettaire gevolgen van beleid – beleidsartikel 12 Kasbeheer Bedragen x € 1 mln.

	Vastgestelde begroting	Stand 1ste suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4=2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Uitgaven	1.202	1.561	– 27	0	1.534
Rente	52	41	– 7	0	34
Rentelasten	52	41	– 7	0	34
					0
Leningen	1.150	1.150	350	0	1.500
Verstreckte leningen	1.150	1.150	350	0	1.500
Mutaties in rekening-courant en deposito's	0	370	– 370	0	0
Agentschappen	0	0	0	0	0
RWT's en derden	0	370	– 370	0	0
Sociale Fondsen	0	0	0	0	0
Decentrale overheden	0	0	0	0	0
Ontvangsten	5.389	7.209	403	2.244	9.856
Rente	155	186	– 8	6	184
Rentebaten	155	186	– 8	6	184
Ontvangsten bij voortijdige beëindiging	0	0	0	0	0
Leningen	1.073	1.189	826	0	2.015
Ontvangen aflossingen	1.073	1.189	826	0	2.015
Mutaties in rekening-courant en deposito's	4.161	5.834	– 415	2.239	7.658
Sociale Fondsen	3.061	4.735	– 416	2.239	6.558
Decentrale overheden	1.100	1.099	1	0	1.100

Als gevolg van afronding op miljoenen kan de som der delen afwijken van het totaal.

Toelichting

Onderstaand worden de mutaties toegelicht tussen de 1^e en de 2^e suppletoire begroting (kolom 3+4 gezamenlijk)

Algemeen

De totale uitgaven en ontvangsten zijn opgebouwd uit drie onderdelen: (1) rentelasten en rentebaten, (2) mutaties in leningen en aflossingen en (3) mutaties in rekening-courant en deposito's. Onder de rentelasten vallen de rentebetalingen aan baten-lastendiensten, RWT's, DO's en sociale fondsen over de bij het Rijk aangehouden rekening-couranttegoeden en deposito's. De rentebaten bestaan uit renteontvangsten over aan baten-lastendiensten en RWT's verstrekte leningen en de renteontvangsten over negatieve rekening-couranttegoeden. Mutaties in leningen, aflossingen, rekening-courant en deposito's bepalen de mutaties in de schuldverhouding van het Rijk met baten-lastendiensten, RWT's, DO's en sociale fondsen in het kader van geïntegreerd middelenbeheer.

Rentelasten en rentebaten (– € 7,0 mln. en – € 2,0 mln.)

De rentelasten op rekening-courantstanden en deposito's worden bij de tweede suppletoire begroting iets lager geraamd dan ten tijde van de eerste suppletoire begroting (– € 7 mln.). Hetzelfde geldt voor de rentebaten op leningen en rekening-courantstanden (– € 2 mln.). Deze mutaties worden veroorzaakt door een daling van de rente.

Mutaties in rekening-courant en deposito's (– € 370,0 mln. en + € 1.824,0 mln.)

Het betreft hier de raming van de rekening-courantstanden en deposito's van de RWT's, derden en sociale fondsen. Op basis van de realisaties tot en met oktober 2016 wordt de mutatie in het saldo van de RWT's en derden € 370 mln. lager geraamd dan bij de eerste suppletoire begroting. Het tekort bij de sociale fondsen zal naar verwachting verder afnemen wat leidt tot een toename van de ontvangsten met € 1.824 mln.

Verstreckte leningen en ontvangen aflossingen (+ € 350,0 mln. en + € 826,0 mln.)

De verstrekte leningen zullen naar verwachting € 350 mln. hoger uitkomen dan eerder geraamd. Ook de aflossingen op de leningen komen naar verwachting hoger uit (€ 826 mln.). De standen zijn aangepast op basis van de realisaties in 2016 tot en met oktober. Daarnaast wordt een deel van de mutaties veroorzaakt doordat de gemiddelde looptijd van de leningen is gedaald.